

aan, dat het af en toe doorgeven van dergelijke verhalen heusch geen ijdel verhaaltje, met 'n tikje platte pret is.

„Je gelooft dus alles letterlijk“?

De Couvée schrijft iets over zijn vroegeren catechist, een goeden, maar niet bepaald gereformeerden dominee, die in de fransche taal doceerde.

De Couvée vertelt:

Ik kreeg, toevalligerwijze noemt een mensch dat, een beurt over de verleiding van de slang. Ik was het rondweg niet meer eens met de wijze, waarop het door mijn Leermester een vorig maal als „inleiding“ was voorgesteld. Ik hield, waarschijnlijk door „E. Voto“, vast aan de historie. Zoo was het gebeurd! Niet anders. Het angstzweet brak mij uit, maar ik moest beginnen en begon: „U hebt een vorig maal verteld... en ik gaf daarop het door mijn dominee vertelde weer, het voor zijn rekening latend. Ik durfde nog niet 't verschil te laten blijken. Ik voelde mij als zestienjarige een jongen tegenover een man, dien ik om zijn ijver en correctheid hoog waardeerde.

Had hij het toch gevoeld? Misschien door het ietwat vreemd begin: „U hebt een vorig maal verteld...“?

We waren om de schoonmaak een volgende keer in de groote zaal en zaten nu in rijen achter elkaar, toen het — was het weer toeval? — opnieuw mijn beurt werd om den val des menschen te vertellen. Het werd mij nu te machtig. Zoo goed en zoo kwaad als 't ging, al vragend, liet ik mijn bezwaren blijken.

Later:

Nog ongeveer een jaar zal ik er gebleven zijn. Totdat — ik was toen zeventien — na afloop van de catechisatie het hooge woord er uit moest, dat ik niet meer komen zou. Mijn Vader liet mij vrij.

Ik weet niet meer of dominee het zei of dat 't zoo uit zijn oogen vonkte: je houdt me dus voor een ketter!

Och neen, een ketter? Ik wilde hem althans geen zeer doen. Maar God zeer doen nog veel minder. Voelde hij dan niet, dat ik niet anders kon? Hij wierp den Bijbel open. Je gelooft dus alles letterlijk? Hij hield zijn vinger bij 2 Sam. 24: „En de Heere porde David: Ga, tel Israël en Juda; en toen bij 1 Kron. 21: En de Satan porde David aan dat hij Israël telde. Nu, wat is nu letterlijk waar?

Daar is het ongeluk weer: „letterlijk“ gelooven wordt hier een paase-partout voor alles, wat men niet gelooven wil. Alsof de dogmatische kwestie die daar ligt achter de bijzonderheid van David — waarover toch folianten volgeschreven zijn, en die een heel algemeene theologisch-filosofische kwestie is — iets met „letterlijk“ gelooven te maken heeft.

Wie zal zeggen, hoeveel ellende over Nederland gebracht is door theologische faculteiten, die geen theologie doceerden, en de menschen onkundig lieten van het abc van theologisch denken van alle voorgaande eeuwen, zoowel roomsch als protestantsch? Want wat moet men nu denken van een dominee, die beschaafd was, en een goed mensch, die dus niet lui was, en toch niet wist te onderscheiden hier? Laten we danken voor Kampen en Amsterdam.

K. S.

BOEKBESPREKING

De J. J. Knap Gzn. Geplukte Aren. Bijbelsch Dagboek, 2e druk.
J. H. Kok — Kampen, 1929.

Hier biedt het duo Knap-Kok ons een gemeenschapelijk product van beider noesten vijf. Men kent de Knap aan zijn eerste dagboek: „De lendenen omgord“.

Later gaf de auteur een tweede, van kleiner omvang maar in den trant van het eerste. Van dit kleine dagboek wordt ons nu hier een tweede druk gegeven.

Ook zonder dat een recensie een breede typeering geeft van het werk en de schrijfwijze van de Knap weten de meeste lezers wel, wat ze aan hem hebben. De Knap heeft een eigen schrijfmanner. En ook een eigen kijk op de onderwerpen, die hij behandelt. Wie indertijd den te vroeg ons ontvallen dr. De Moor met de Knap om de maand volgde in den Maranatha-kalender, heeft een typeerende, dagelijks weerkeerende, uitbeelding kunnen zien van de voor beide auteurs zoo geheel eigenaardige schrijfwijze en ook denkwijze. De Moor kort, nuchter, maar lijnen trekkend, waarin hij greep naar de gangen der bijzondere heilsgeschiedenis; Knap eveneens kort, meer lyrisch, minder elken tekst bezield in verband met het geheel der openbaringsgedachte, doch bij elk onderdeel ervan vragend naar een parallel, naar den verborgen zin, naar een mystiek gevoel, soms ook naar allegorie. Beiden goed gereformeerd, vroom van zin, theologen, het goede zoekend voor de kudde der schapen van Christus.

Ook dit dagboek laat de Knap zien in al zijn typeerende eigenaardigheden. Praktisch, eenvoudig sierlijk, rustig. De Knap is, dunkt mij, het meest met bewustheid te waardeeren, voor wie den geest van dr. De Moor hebben, en dus een beetje anders zijn dan hij. Zij zullen verstaan, dat deze auteur tot wie worstelt met de groote lijnen van de openbaring Gods, graag spreken wil, niet over het oogenblik, dat hij nog met de worsteling bezig was, doch over het andere moment, waarin hij geniet van den vrede, die de worsteling tenslotte heeft besloten, of die door het grijpen van de belofte van het evangelie moet komen tot de rust. Wij — gereformeerden — die het type De Moor en het type Knap beide kunnen hooren, en beide kunnen verdragen, weten ook het werk van de Knap met dankbaarheid te aanvaarden. Wie een enkele maal er aan herinnerd wordt, dat niet elk dagstuk christologisch of theologisch gedacht is — ik bedoel met dit laatste natuurlijk een technischen term — die zal bij de Knap er toch niet over vallen, want over al zijn werk ligt een bekoring van fijnen christenzin, goeden smaak, stillen vrede. Ik moet altijd, als ik hem lees, denken aan dat mooie portret, opgenomen in „de Lendenen Omgord“. Daar zie je de Knap, voorovergebogen, een opengeslagen bijbel, een potlood in de hand, een aantekening broeit er in zijn hoofd, en zoo dadelijk komt er een streepje bij dien tekst daar: Knap heeft niet geworsteld met de oogen toe, en de handen in elkaar gewrongen, maar hij heeft iets fijns ontdekt, iets fijns van het evangelie en hij zal het zoo dadelijk aan de gemeente gaan zeggen.

Er is in het christendom, dat de gemeenschap zoekt in de belijdenis, een pluriformiteit van gedachte, en van inventie, en van locutie. EN daarom kan, ook wie zelf anders spreekt, als hij den bijbel open doet, Knap zoo zeer waardeeren, omdat hij altijd iets eigens is in het koor van gereformeerde denkers en sprekers, maar altijd zuiver.

Hartelijk beveel ik ook dit dagboek, dat goedkoop gehouden is, maar toch goed werd uitgevoerd, bij onze lezers aan.

K. S.

KERKNIEUWS

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Lotjegast: K. Bakker te Luiten a.d. Dedensvaart en H. Drost te Nieuw-Buinen.

Beroepen te:

Capelle a.d. IJssel: H. B. Visser, cand. te Nijmegen.
Haringen: A. Wijngaarden te Bodum.
Schildwoude: J. van Dijk te Duurswoude.

Aangenomen naar:

Hillegom: A. K. Krabbe, te Mijdsrecht.

Intrede te:

Milham (Fr.): D. Middelkoop cand. Tekst Lucas 8:18a.

Afscheid van:

Zuid-Beijerland: Dr. H. W. v. d. Vaart-Smit. Tekst Ps. 84:12 en 13.

Jubilea:

8 Jan.: G. Kerssem te Wilderik 25 jaar.

Overleden:

18 December: Dr. J. Hanis, Em. pred. te Geldermalsen 68 jaar.

Candidaten tot den H. Dienst.

De heer H. B. Visser, Theol. docent aan de Vrije Universiteit te Amsterdam, wonende te Nijmegen, Groesbeekseweg 244, deelt mede, dat hij een eventueel beroep bij de Geref. Kerken gaarne in overweging zal nemen.

De heer Tj. van Wieren, cand. aan de Theol. School te Kampen, wonende aldaar, Vloedijk 48, is door de Classis Middelburg praeparatoir geëxamineerd en met algemeene stemmen beroepbaar verklaard bij de Geref. Kerken in Nederland. Hij zal met 1 Februari a.s. gaarne een e.v. beroep in overweging nemen. Zijn adres wordt: Slagtersweg, Kampen.

De heer I. de Wolf, van Middelburg, candidaat aan de Theol. School te Kampen, is door de Classis Middelburg praeparatoir geëxamineerd en met algemeene stemmen beroepbaar verklaard bij de Geref. Kerken in Nederland. Hij zal met 1 Februari a.s. gaarne een e.v. beroep in overweging nemen. Zijn adres wordt: Slagtersweg, Kampen.

Te Hoogeveen heeft de Kerkeraad der Geref. Kerk met algemeene stemmen besloten tot den bouw van een tweede Kerk. De godsdienst oefeningen in „Irene“ zullen dus voortaan in deze kerk gehouden worden.

CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Tweetal te:

Groningen: J. Jongeleen te Hilversum en W. Kromer te Kornhorn.

Beroepen te:

Rotterdam-Centrum: W. Bijleveld te Haarlem.

Bedankt voor:

Aalten: L. Holtinger cand. te Nieuwendam.

GEREF. GEMEENTEN.

Tweetal te:

Goos: A. de Blois te Dirksland en J. D. Barth te Vlaardingen.

Beroepen te:

Borssele: J. D. Barth te Vlaardingen.

Bedankt voor:

Zoetermeer-Zagwaart: A. de Blois te Dirksland.

NEDERLANDSCHE HERVOORMDE KERK.

Drietal te:

Kampen (vac. P. J. Steenbeek): L. G. Bruijn te Bergschenhoek, W. L. Mulder te Voorthuizen en A. T. P. Pop te Vaasson.

Beroepen te:

Echteld: A. Hoogendijk te Elst (U.).
Holt (toez.): J. Jubbink te Steggerda.
Jerake: P. Hofstede te Noordwijkerhout.
Leon op Zand: J. G. Woelkerink te Hoornaar.
Kats (Z.): M. Hansen, cand. te Utrecht.
Lelens (Gr.): J. A. de Klerk, cand. te Den Haag.
Maandam en Cillaarsboek: O. Huisstra, cand. te Scharnegoutum.
Minertsga: J. C. H. Romijn, te Charlois (R'dam).
Nijmegen (vac. W. C. Posthumus Meijjes; toez.): J. H. Brinink, te Rheden.
St. Annaand: J. Bakker, cand. te Benschop.
Westerbork: E. A. Snijderlaar te Manigum.
Wijk: C. Kroon te Woudsend.
Zeerp: A. H. Hellemans te Rotterdam.
Zuiderwoude (toez.): J. A. de Klerk, cand. te Den Haag.

Aangenomen naar:

Den Haag (vac. wijlen Dr. T. v. Gheel Gildemeester): G. B. Westenburg, te Fegenoord (R'dam).
Katwijk a.d. Rijn: L. G. Bruijn, te Bergschenhoek.
Vught (toez.): R. v. Dam, cand. te Oude Pekela.

Bedankt voor:

Akkerwoude en Mimmerwoude: A. W. Fennstra, te Lollum.
Kraakendijk: K. Engelsma, te Zwartsluis.
Lopikerkapel, Scheffuinen en Wijngaarden: J. Bakker, cand. te Benschop.
Minertsga: J. C. H. Romijn, te Charlois.

Intrede te:

Harmelen: D. Plantinga. Tekst Hand. 8:35.
Hindeloopen: J. v. d. Heide. Tekst Psalm 121:2.
Middelburg: Dr. H. W. Obbink. Tekst Matth. 11:28.
Overzande-Driewegen: D. Dijkstra. Tekst Rom. 1:16.

Overleden:

18 December: F. Hacquinbord. Em. pred. te Hoog- en Leegkerk, 67 jaar.

de Kunst
de Kunst
de Gids van
Kloos en ge-
rachtelijk
tikt gezien
betreuren
ikkelijk ge-
vlees maar
genoeg vin-
een buiten-
toch wel is
e zingen in
nengedach-
komen is
'n allerlas-
ook al, om
na zeer be-
verdient
en qualitei-
geineid tot
gen, dat hij
let weer op
hij, toch al
els niet te
vroegeren

fel-batende
at deemoed
it Christen-
klimmenden
het verschil
e en Chris-
volgend ge-
den, plaatst
aanval, die
Van Eeden,
ennelijk tot

noemen
i.

rij?
ven,

U geeven—

ent
rand
len
nd”.

er bepaald”.

kbode”.

la Hoekstra
bode” jaren
kerheid was
s, omdat zij
at er in Ps.

yp die moe-
adeverbond

afweet, ver-

ontdoel
ft verstaan

u de ma-

slotte wai

den zwaar

die in-
helijke we-

k uit, den

heid wilde

ristus niet

is de ééne

istus. Maar

ning; wan-

d en hoort

eren wil,

od ver-

n van den

i vicieuze

chts „alge-

in der „bi-

gruwelijke

a, die Gods

schatkamer

aal de we-

dat althans

n komt Hij

is het god-

a instru-

volgens ar-

K. S.

Pre diker.

rvolgd).

, kolom 1,

ets verdron-

gen. — In

is het uur-

Kolom 6,

eigen taal.

K. S.

Verschenen:

Veertien eenvoudige Oefeningen

nagelaten door

A. PUNT

in leven Oefenaar bij de Gereformeerde Kerken,
met een woord ter inleiding van
Prof. Dr F. W. GROSHEIDE.

Uitgegeven ten voordeele van de V. U.

Met portret van den schrijver.

192 bladz. — f 1.25.

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de Uitgevers
OOSTERBAAN & LE COINTRE - GOES

Chr. Muziektijdschrift „De Harp“

met maandelijksche Muziekbijlage

f 1.50 per Jaar

onder redactie van F. PIJLMAN

Neemt proef met een abonnement en U zult algehele
voldoening smaken.

Administratie-Adres: Plancluststraat 65 - Amsterdam

HELDERDER dan U hoopte
KEURIGER dan U verwachtte
VLUGGER dan U meende
BILIJKER dan U dacht
Stoomwasscherij „ZOO REIN“
GEBROEDERS VASEN
25 c. Brouwersvaart 50-52 25 c.
p. Telefoon 14159 p.
K.G. HAARLEM K.G.

HAARDEN, BADEN, GEIJSERS, VASTE WASCHTAFELS

Speciaal adres voor gebruikte Haarden
allen 1e klas merken, w.o.m. Frisia.
Olt, Geers, E. M. Jaarsma, enz. enz.
vanaf f 55 met vrij vakkundig plaat-
sen en schriftelijke garantie. Bus
Haarden vanaf f 25.

Extra aanbieding Nieuwe Keus
emaille Badkuip met Thermal Hang-
geijser, nieuw systeem, geheel
compl., slechts f 125; Dito met
Siemens geijser f 120, met 3 jaar
schriftel. garantie; 1e Keus vaste
Waschtafels, 69 x 50 c.m., compl.
met marmer spatstuk, spiegelglas,
zeephouder en handdoekrekje f 40;
Dito m. toogspatstuk en spiegel f 55.

Vlugge en billijke uitvoering van Sanitaire Installatien.

Aanbevelend, J. D. SCUTTENHELM, Iepalaan 156. Den Haag. Tel. 34178.

Lezers van „De Reformatie“! Wekt uw kennissen op proefnummers
van ons blad aan te vragen.

VRAAGT

Zoete Spaansche Wijn f 1.-, f 1.30
Samos Wijnen f 0.80, f 1.-, f 1.20
Portwijnen f 1.20, f 1.50 en hooger.

Alles per flesch.

Bisschopwijn - Boerenjongens
Likeuren - Advocaat.

C. BLOOT & ZOON

Kloksteeg 7 LEIDEN, Tel. 993.

J. GOOS

SPEKSLAGERIJ.

Speciaal adres voor de Fijnste

Vleeschwaren en Worstsoorten.

West Kruiskade 65

ROTTERDAM

Telefoon No. 33597

D. W. DE WIT

Stoom-, Wasch-

en Strijkinrichting

„HET WESTEN“

Passerelstraat 9 - ROTTERDAM

Telefoon 33677

Primeurs -- Legumes

P. SMIT

Handel in Aardappelen,

Groenten en Fruit

Telefoon 28684

Ruydaelstraat 99

Amsterdam.